

2020 / Vol:6, Issue:22 / pp.97-103

RESEARCH ARTICLE

Arrival Date : 10.11.2019

Published Date : 31.01.2020

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.254>

Reference : Çelik, A. (2020). "Bir Portre, Bir Sanatçı; Heykeltraş-Ressam Abdülkadir Öztürk'de Yaşamak", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 6(22): 104-112.

BİR PORTRE, BİR SANATÇI; HEYKELTRAŞ-RESSAM ABDÜLKADİR ÖZTÜRK'DE YAŞAMAK

A Portrait, An Artist; Heykeltraş-Painting Abdülkadir Öztürk

Dr. Öğretim Üyesi Adem ÇELİK

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Avşar Kampüsü-
Onikişubat/Kahramanmaraş/Türkiye.

ÖZET

Abdulkadir ÖZTÜRK, 1949' da Sivas'ta doğdu. 1968'de Pamukpınar Öğretmen Okulu'ndan mezun oldu. 1974'te İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nu bitirdi. 1975-1976 yılları arasında askerliğini özel kurayla atandığı Beşiktaş Askeri Deniz Müzesi'ne heykel çalışmaları yaptı. 1977-1983 tarihleri arasında seramik ve biblo imalatı yaptı. 1983'ten itibaren sanat atölyesini kurarak ulusal ve uluslararası birçok kişisel ve karma sergi açtı. 1994-2009 yıllarında Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı ve buradan emekli oldu. Eserleri yurtiçi ve yurtdışı, koleksiyoncu ve müzelerde bulunmaktadır.

Abdülkadir ÖZTÜRK'ün heykellerine bakıldığında bütünlük yanılmasından kaynaklanan dengeyi, sadelik içerisindeki çok zor çözümlenmeleri, üstün beceri ve mahir sanatçı kimliği ile çözümleri, elli yıllık aktif sanat yaşamındaki tarzını bu şekilde ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Sanatçı, Portre, Heykeltraş, Ressam, Abdülkadir ÖZTÜRK.

ABSTRACT

Abdulkadir ÖZTÜRK was born in 1949 in Sivas. He graduated from Pamukpınar Teachers' School in 1968. He graduated from Istanbul State School of Applied Fine Arts in 1974. Between 1975-1976, he made sculpture works at Beşiktaş Military Naval Museum, where he was appointed by military service with a special lot. Between 1977-1983, he produced ceramics and trinket. Since 1983, he has opened many personal and group exhibitions both nationally and internationally. He worked as a lecturer in Mustafa Kemal University Faculty of Fine Arts in 1994-2009 and retired from this department. Her works are in collectors and museums in Turkey and abroad.

When Abdulkadir ÖZTÜRK's sculptures are taken into consideration, he showed the balance resulting from the illusion of integrity, his very difficult analyzes in simplicity, his superior skills and his identity as a skillful artist and his style in fifty years of active art life.

Keywords: Artist, Portrait, Sculptor, Artist, Abdülkadir ÖZTÜRK.

1. BİYOGRAFİSİ

Abdulkadir ÖZTÜRK, 1949' da Sivas'ta doğdu. 1968'de Pamukpınar Öğretmen Okulu'ndan mezun oldu. 1974'te İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nu bitirdi. 1975-1976 yılları arasında askerliğini özel kurayla atandığı Beşiktaş Askeri Deniz Müzesi'ne heykel çalışmaları yaptı. 1977-1983 tarihleri arasında seramik ve biblo imalatı yaptı. 1983'ten itibaren sanat atölyesini kurarak ulusal ve uluslararası birçok kişisel ve karma sergi açtı. 1994-2009 yıllarında Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı ve buradan emekli oldu. Eserleri yurtiçi ve yurtdışı, koleksiyoncu ve müzelerde bulunmaktadır.

Hatay yöresinin kültürel değerlerini çok iyi inceleyen sanatçı, bu bölgeye iki büyük taş heykel uygulaması yapmıştır. Bunlardan birincisi Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörlüğü girişindeki "Cumhuriyet Heykeli", ikincisi de, Antakya parkındaki 1. Yesemek Bazalt Taşı Sempozyumu

çerçevesinde yapılan “İdoller”dir. Bu yontular yöreyi anlatan özellikler taşımaktadır. Yurtiçi ve yurtdışında birçok ünlü sanat galerilerinde eserleri sergilenmekte ve müzayedelerde eserleri alıcı bulmaktadır. Halen yaşamını ve çalışmalarını İstanbul’da sürdürmektedir. Çok sayıda kişisel ve karma sergisi bulunmaktadır.¹ Evli ve iki çocuk babasıdır. Çocuklarından biri Heykeltıraş- Dr.Estetik Cerrahtr.

2. GİRİŞ

İmge, form ve biçim. Heykelin tanımını yaparken en fazla kullandığımız kelimeler. Sonrasında; sağlam konu, ölçü, yapısallık, denge, bütünlük, üç boyuttaki plastik etki, estetik kaygı, devingenlik ve diğerleri.

Heykel, ifade yoğunluğu içerisinde düşünsel bir bütünün parçalarını üzerinde barındıran değerler birliğidir.

Kendine özgü ölçütleri olan heykelin arkasında birçok konu çözümlenmeyi beklerken, yaşananlar heykelin, heykel de heykeltıraşın önünde diz çökmek zorundadır. Taş, milyonlarca yıllık suskunluğunu, zorlu yaşam yansımaları, heykeltıraşın gizemli çekiç darbeleri ile dile getirir. Işık, formlar arasındaki bükümler sayesinde çocuksu oyununu oynar ve belirgin hatlar oluşturur.

Abdülkadir ÖZTÜRK Hocamızın heykellerinde, eşlilik vardır. Yalnızlık, bencillik, teklik eserlerinde söz konusu değildir. Çünkü O, tanrısallık peşinde değildir. Barok heykellerde olduğu gibi bütün açılarda devingenliğin aynı yoğunlukta hissedilmesi, yüzeylerdeki birliktelik ve yaşama duygusu,

1 Kişisel Sergiler:

- 1987 Taksim Sanat Galerisi, İstanbul.
- 1994 Tem Sanat Galerisi, İstanbul.
- 1995 Arkeoloji Müzesi, Hatay.
- 1996 Tem Sanat Galerisi, İstanbul.
- 1997 Mustafa Kemal Üniversitesi Sanat Galerisi, Hatay.
- 1998 Tem Sanat Galerisi, İstanbul.
- 1999 15. Antakya Festivali, Demirciler Çarşısı, Hatay.
- 1999 Torhaus, Aalen, Almanya.
- 2000 Torhaus, Aalen, Almanya.
- 2000 Tem Sanat Galerisi, İstanbul.
- 2002 Tem Sanat Galerisi, İstanbul.
- 2004 Tem Sanat Galerisi, İstanbul.
- 2006 Tem Sanat Galerisi, İstanbul.
- 2007 İzmir Türk-Amerikan Derneği.
- 2008 Mustafa Kemal Üniversitesi, Atatürk Konferans Salonu, Hatay.
- 2008 Tem Sanat Galerisi, İstanbul.
- 2011 Tem Sanat Galerisi, İstanbul.
- 2012 Karşıyaka Kalkındırma Derneği, İzmir.
- 2012 Tem Sanat Galerisi, İstanbul.
- 2015 Tem Sanat Galerisi, İstanbul.

Karma Sergiler:

- 1992-20012 – 11 İstanbul Sanat Fuarları, Tem Sanat Galerisi, TÜYAP Sergi Salonu, İstanbul.
- 2002 “İstanbul Asyakası – Galerilerin Seçimi ile Günümüz Sanatı”, Tem Sanat Galerisi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sergi Salonları, İstanbul.
- 2002-2005 “Art İstanbul 2002 – 2005 Uluslararası Çağdaş Sanat Buluşması”, Tem Sanat Galerisi, Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı, İstanbul.
- 2002-2008 2. den 8.’ye Ankar Ankara Sanat Fuarı, Tem Sanat Galerisi, Çankaya Çağdaş Sanatlar Merkezi, Ankara.
- 2003 “Türkiye’den Çağdaş Resim ve Heykel – Komiser Günther Verheugen Seçmesi”, Tem Sanat Galerisi, Avrupa Birliği Binası, Brüksel.
- 2004 “Çağdaş Bir Bakış”, Tem Sanat Galerisi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- 2004 “Türkiye’den Çağdaş Resim ve Heykel”, Tem Sanat Galerisi, Lyngby Cultural Center, Kopenhag.
- 2004 “Türkiye’den Çağdaş Resim ve Heykel “, Tem Sanat Galerisi, Melina Kültür Merkezi, Atina.
- 2004 “Turkey Plastic Dialogues – Turkish Contemporary Art”, Tem Sanat Galerisi, Hotel de Ville, Brüksel.
- 2004 “Türkiye’den Çağdaş Resim ve Heykel”, 1. Prag Uluslararası Sanat Fuarı, Tem Sanat Galerisi, Belediye Sarayı, Prag.
- 2006 “Artİstanbul 2006”, Tem Sanat Galerisi, Antrepo 3, İstanbul.
- 2006-2009 “Contemporary İstanbul”, Tem Sanat Galerisi, Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı, İstanbul.
- 2009 “3. Egeart Sanat Günleri”, Tem Sanat Galerisi, Atatürk Kültür Merkezi, İzmir.
- 2010 4. Uluslararası Eskişehir Pışmış Toprak Sempozyumu.
- 2011 4. Uluslararası Egeart Sanat Günleri, İzmir.
- 2012 Artbosphorus Çağdaş Sanat Fuarı, Tem Sanat Galerisi, Haliç Kongre Merkezi, İstanbul.
- 2013 Artbosphorus Çağdaş Sanat Fuarı, Tem Sanat Galerisi, Haliç Kongre Merkezi, İstanbul.
- 2013 “Form-Mekan-Zaman Türk Heykel Sanatının 100. Yılından Bir Kesit”, Akmerkez, İstanbul.
- 2014 “5. Uluslararası Egeart Sanat Günleri”, İzmir Arkeoloji Müzesi.
- 2014 “Düğün Şiir – Resim – Heykel”, Tem Sanat Galerisi, İstanbul.

O'nun heykellerinden büyüdükçe büyür, sığınılacak ana kucağı ya da sevgilinin koynu olur. O'nun heykellerinde bir formda görülmek istenen tüm öğeler yer almakla birlikte, herhangi bir bölümünden çıkartacağınız ya da ilave edeceğiniz bir parça kendini olumsuz hissettirecektir. Ne bir fazla, ne de bir eksik.

Abdülkadir ÖZTÜRK'ün heykellerine bakıldığında bütünlük yanılmasıyla kaynaklanan dengeyi, sadelik içerisindeki çok zor çözümlenmeleri, üstün beceri ve mahir sanatçı kimliği ile çözümleri, elli yıllık aktif sanat yaşamındaki tarzını bu şekilde ortaya koymuştur.

Heykeltıraş Abdülkadir ÖZTÜRK, soyut eserlerini yaşarken ortaya koymakta; günün herhangi bir anında yakaladığı objeler, çizgiler, lekeler, O'nun kovaladığı formlardan oluşmaktadır. Bazen sanatçı formları yakalar, bazan da formlar sanatçıyı. İşte, ikisinin de en mutlu oldukları bayram sevinci “o” andır. ÖZTÜRK'ün eserlerinde ne bir idol oluşturma isteği, ne de kendisini bu idollerin üzerine oturtacak bir tanrısalık içerisinde. Hiç durmadan arayan, yaşayan bir heykel abidesi. Sanatçıyı tanıyan ya da çevresinde gezinirken görüntü vizörüne takılan insanlarda, şu kanaat hakimdir;

- Bu adam ne yapıyor? Kiminle mücadele ediyor? Önüne koyduğu taş/mermer/ahşap vs. ile alıp veremediği nedir? Ne istiyor bunlardan?

(Bu soruları soranlar bir başkasına sormadan uzaktan uzağa sessizce izleyerek, yine cevabını kendileri vermektedir.)

Doğru, hesaplaşacak çok şeyi vardı aslında, malzemelerle. Ancak, ah! Şu yer çekimi olmasa, ah! Şu mukavemet, kırılma noktası gibi zorunluluklar olmasa. Bakın o zaman neler çıkacaktı ortaya.

Bilirsiniz, sanatçılar kendilerini dışa karşı kelimelerle çok iyi ifade edemezler. İfade eden mutlaka azımsanmayacaktır. Aslında, ortak dil olgusu, sanat felsefesi ve sanatçının içselliği çözümlenemediği için, bu tür bir paradigma yaşanmaktadır. Sanatçıyı sanatçı yapan bu tür bir sancının ürünü değil midir?

Abdülkadir ÖZTÜRK heykellerindeki ifade merakımı; “Heykellerimdeki ifadeler genellikle bana yaşayan canlı öyküleri gibi gelir. Ya da yaşanmış uygarlıkların bende bıraktıkları izlerdir. İç boşluğumuzdaki biriken izler, hayaller, şekiller ve baskılar (hayatta ne varsa) bize ters düşen, düşüncelerimin yansımasıdır. Belki bir kadının çılgılığı, dişiliği, anaçlığı, tanrıçılığı, yaşamada hayata tutunma gücü ve sesidir” sözleriyle dile getirir.

Abdülkadir Hocayı Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin çatısı altında birlikte çalıştığımız yıllarda tanıdım. Yaşam öyküsünü ve çalışma azmini yukarıdaki söylediği ifadeler tam tamına doğruluyordu. Çünkü yaşama direndiği gibi, sert kayalara, taşa, mermere, ağaca direnmekteydi, azimle. Çok seferler şahit oldum; düşündüğü formu, tasarım halinde eskize döker, onu taşa geçirene kadar uğraşır, çabalar, kendini yorar, taşı yorar, o sırada kimse ile muhatap olmaz, tamam diyene kadar taşın peşini bırakmazdı. Fakültemizde çekiç sesi, çark sesi O'nun sayesinde hiç susmazdı. İş bittiğinde toz toprak olmuş üzeriyle açık alandaki atölyesinden bir pehlivan edasıyla meydana çıkar, çaysadığını hatırlar, çay almaya çıkar ve benim de çok mutlu olduğum bir an olan buluşma; ya koridorda, ya atölyemde ya da odamda gerçekleşirdi. Heyecanla o coşkuyu bizimle paylaşır, ara-ara çayını soğutmamak için hızlı-hızlı yudumlardı. Anlatır, konuşur, dinlerdi. Benim için hayatımın en zevkli anları idi. Anlamak, anlaşılacak çok güzel bir duygu. Çoğu zaman atölyesine inerdik.

Bu duygu yoğunluğu içerisinde sıklıkla konuşmalarımızda üzerinde durduğumuz, hepimizin sıklıkla duyduğu “soyut, soyut sanat” gibi kavramlar ortaya çıkmaktaydı. Peki, soyut, soyut sanat nedir? Bu kavram çağımızın insanı, çağımızın sanatçısı için ne ifade ediyor? Gerçekten soyut sanat nedir? ne değildir? sorularının cevabını sanat eleştirisinin yoğun yaşandığı bir sohbet/değerlendirme ortamında Abdülkadir ÖZTÜRK'ten şu şekilde dile gelir ve bu konu günışığı gibi ortaya bütün çıplaklığı ile ortaya konuverir. ÖZTÜRK:

- “Soyut sanat; son yüzyılda zengin burjuvanın yeteneksiz, beceriksiz çocuklarının istihdamı için ortaya atılmış, kullanıma sunulmuş bir kiçliktir” diye gelir. Tabi ki, muhatabımız bu gruh değil. Sanat, form, soyut sanat O’nun elinden Sivas’ın bozkırından, yaylasından gelir. Yaşamının her anındaki sadelik, samimiyet, naif ama çileli, kaygı çeken, tasa eden bir düşünce ile azimle işine sarılır. Bu sayede; Soyut düşünceyle üretilen, fakat nasıl birbiriyle uyumlu hale geldiğini anlayamadığımız farklı malzemeler, bir disiplin içerisinde. Üzerine oturdukları daracık kaideyi, kavgasız, gürültüsüz, patırtısız bir şekilde kardeş-kardeş paylaşan ya da kucak kucağa iki sevgiliyi betimleyen bir demokrasi örneğidir. Soyut sanat, ÖZTÜRK’ün dünyasında böyle çözümlenir. Peki, başka yerde bunu görmek mümkün müdür?

- Evet, mümkün. Peki, sanatçı bu işi nasıl başarıyor?

İşte başarısının sırrı, kendi sözleriyle: “Masallar içinde yaşıyorum, heykel yapıyorum, hala uyanamadım...”

Soyut sanatın ülkemizdeki öncülerinden Abdülkadir ÖZTÜRK; Her heykelde farklı anlam ve ifadenin yanında görselliği ve estetiği de kullanmıştır. Bu farklılıkta heykellere ayrı anlam vermiştir. Çizgili ağaç formlarında üçboyutlu derinliklerle plastik değerler oluşturmuştur. Bu çalışmalardan yeni bir görsel ve estetik bütünlüğü sağlamıştır. İç boşluklar içinde gezinen çizgiler, dış bükeylerde birleşerek heykellere hacim ve derinlik katmıştır. Neticede, çizgilerle üçboyutlu formlar ortaya çıkmıştır. Bu tasarımlar bazen mizahi görselliklere de dönüşmekte bazen oyun haline getirdiği çalışmalarını, sevgiyle farklılıklar katmayı başarmıştır.

Abdülkadir ÖZTÜRK, Anadolu yaşamını da heykellerinde konu olarak almıştır. Çocukluğunda anlatılan masalların etkileri büyüktür. İç içe geçen formlarda, boşluklar içinden yeni masallar, şekiller doğacak hissini verir eserlerinde. Heykeller günlük yaşam içinde yaşanmış fikirlerin soyutlanmış görsel tasarımlarıdır.² Eserlerinde antik dönemin değerleriyle çağdaş sanatın değerlerini birleştiren ÖZTÜRK, günümüz insanının iç boşluğunu görsel formlarla dile getirmektedir. Çivi ve ağacı farklı anlamlarda kullanarak değişik biçimlerde heykeller ortaya koymaktadır. Hocamız, bütün malzemelerle heykel yapar, heykellerindeki soyut ifadelerin antik dönemlerden günümüze ulaşan insan değerlerinin bir ifadesi olduğuna inanır.³ Eserlerinde iç dünyamızda canlı kalmayı başaran ve her gün beslendiğimiz korkuları, hayalleri ve kolektif öngörüğü soyut ifadeler ile şekillendirmeyi bilmiştir. Zaman kavramı üzerine izleyiciyi sorgulamaya yönlendiren eserlerinde; tarih öncesi ve sonrası yaşananların, devinim ve biçimsel özgürlüğün dışavurumunu gözler önüne sermektedir. Heykel O’nun için; Bütün baskılara direnmiş, estetik doğrular içinde geleneksel malzemelerden yontulmuş, kutsal, yaratıcı ve özgürlükçü bir değerdir.

Abdülkadir ÖZTÜRK, yaradılışımızın yansıması olan gücün dışavurumu olan sanatı, hayatın bir bütünü şeklinde görür. “Heykeller içinde ben varım, benim içimde ise heykeller”⁴ diye söyler.

Klasik ve modernizmi yaşam felsefesi edinen, yetiştiği çevreye saygılı, yaşadığı topluma bağlı, düzenli aile yaşamı ve bitmek bilmeyen sevgi çemberi, yetmişinci yaşam yılında en büyük abideyi sanatçı kimliğine büründürmüştür. Mütevazı kimliğiyle O; şöhretten uzak, ortaya koyduğu eserlerle şöhretçilerin peşinde koştuğu, sade ve sadece heykel adamı (heykel-man) Abdülkadir ÖZTÜRK olarak kalmayı başardı.

² Abdullah ORTAÇ, Artuklu Haber Ajansı.

³ <https://www.artfulliving.com.tr/heykeltras-abdulkadir-ozturk-sergisi-i-9251>

⁴ <https://www.istanbul.net.tr/etkinlik/sergi/abdulkadir-ozturk-heykeller-icinde-yasamak/101345/15>

KAYNAKÇA

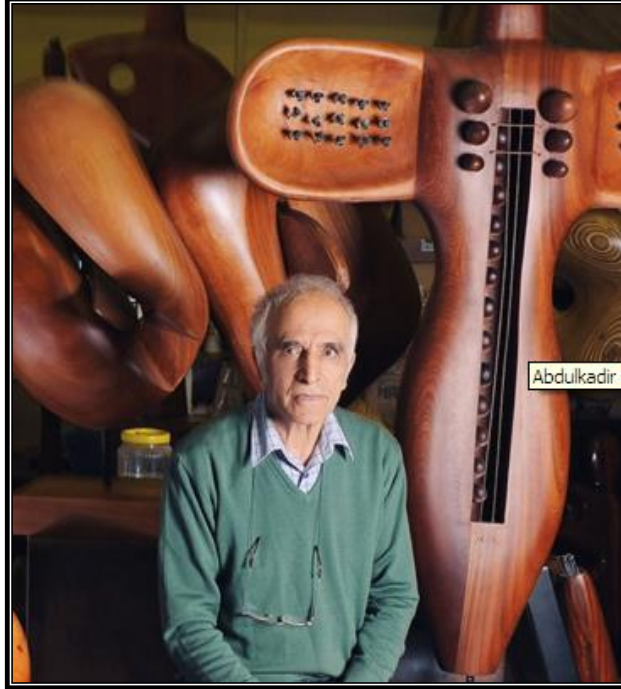
Abdullah ORTAÇ, Artuklu Haber Ajansı.

<https://www.artfulliving.com.tr> › heykeltras-abdulkadir-ozturk-sergisi-i-9251

<https://www.istanbul.net.tr/etkinlik/sergi/abdulkadir-ozturk/101345/15>

<http://www.abdulkadirozturk.com/>

EKLER

Resim 1. Heykeltraş-Ressam Abdülkadir ÖZTÜRK

Resim 2. Abdülkadir ÖZTÜRK, Taştaki Uygarlık, 89x67x33 cm, Bazalt, 1998.

Resim 3. Abdülkadir ÖZTÜRK, Anaç İdol, 27 x 16 x 11 cm, Bronz, 2010.

Resim 4. Abdülkadir ÖZTÜRK, Taşlardaki Sevgi, 34 x 19 x 12 cm, Diorit, 2009.

Resim 5. Abdülkadir ÖZTÜRK, Başkalaşan Dünya, 22 x 34 x 21 cm, Serpantin - Pleksiglas, 2001.

Resim 6. Abdülkadir ÖZTÜRK, Dengedeki İki Form, 28 x 14 x 9 cm, Diorit, 2009.

Resim 7. Abdülkadir ÖZTÜRK, Mitolojik Kuş, 38 x 8,5 x 16 cm, Bronz, 2002.

Resim 8. Abdülkadir ÖZTÜRK, Sonsuzluğa Geçiş, 121 x 55 x 32 cm, Ağaç, 2008.

Resim 9. Abdülkadir ÖZTÜRK, İsimsiz, Tuval Üzerine Yağlı Boya Resim.

Resim 10. Abdülkadir ÖZTÜRK, İsimsiz, Tuval Üzerine Yağlı Boya Resim.

Resim 10. Abdülkadir ÖZTÜRK'ün Atölyesinden.⁵

⁵ Bu makalenin yayınlanma aşamasında Abdülkadir ÖZTÜRK'ten metin ve görsel alıntılar için izin alınmıştır. Çalışmalarına ulaşabilmek için kişisel internet sayfası: <http://www.abdulkadirozturk.com/>